

Maturitní zkouška a jednotná přijímací zkouška

Komunikační přístupy ve vzdělávání neslyšících

5. 12. 2019

Jan Andrejsek

Historie „nové“ maturitní zkoušky

- úvahy o „nové“ maturitní zkoušce – konec 90. let 20. století
→ založeno Centrum pro reformu maturitní zkoušky (Cermat),
dnes Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání (CZVV)
- na začátku nového tisíciletí první ověřovací šetření
- původní termín spuštění MZ – 2007/2008
- odklad o 2 roky → 2009/2010
- odklad o 1 rok → 2010/2011
- 2011–2019 => 9 ročníků MZ (jarní + podzimní termín)
- různé úpravy maturitního modelu, obsahu zkoušek...

→ blíže viz Hudáková, Najmanová, Andrejsek aj.

Výhled do budoucna

- dle stávající legislativní úpravy od 2020/2021 (pro některé obory vzdělávání) povinná maturitní zkouška z matematiky
 - v tuto chvíli v PS PČR novela školského zákona (snaha o projednání ve zrychleném řízení)
 - zrušení povinné maturity z matematiky
 - zrušení centrálního zadávání a hodnocení PP + ÚZ
- => centrálně zadávány a hodnoceny pouze didaktické testy

Legislativní ukotvení maturitní zkoušky

- zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) (v platném znění)

→ Způsoby ukončování středního vzdělávání – § 72 a dále

Způsoby ukončování středního vzdělávání

- **závěrečná zkouška**

→ nová závěrečná zkouška

= jednotné zadání od 2014/2015

– příprava postupně v rámci projektů od 2005

– zabezpečoval Národní ústav pro vzdělávání (NÚV)

☐ od 1. 10. 2019 převzalo agendu Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání (CZVV)

Způsoby ukončování středního vzdělávání

- **maturitní zkouška**

→ společná část

= 2 povinné zkoušky – ČJL + CJ nebo MATEMATIKA

podíl volby? proč? úspěšnost?

komplexní zkouška x didaktický test

Katalogy požadavků (průnik všech RVP...)

→ profilová část

= 2–3 povinné zkoušky (stanovuje RVP / ředitel školy)

Legislativní ukotvení maturitní zkoušky

- vyhláška č. 177/2009 Sb., o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou („maturitní“ vyhláška)

→ kategorizace žáků s přiznaným uzpůsobením podmínek pro konání maturitní zkoušky (PUP MZ)

→ kategorie TP, ZP, SP, SPUO

→ skupiny SP-1, SP-2, SP-3

jaká uzpůsobení?

H) Přehled uzpůsobení podmínek konání společné části maturitní zkoušky pro žáky s přiznaným uzpůsobením podmínek konání maturitní zkoušky

	Skupina 1	Skupina 2	Skupina 3
Tělesné postižení (TP)	Navýšení časového limitu o 75 %; kompenzační pomůcky	Navýšení časového limitu o 100 %; formální úpravy zkušební dokumentace; obsahové úpravy ve smyslu nahrazení některých úloh, možnost zápisu řešení přímo do testového sešitu; kompenzační pomůcky	Uzpůsobení stejná jako u skupiny 2 + asistence
Zrakové postižení (ZP)	Navýšení časového limitu o 75 %; kompenzační pomůcky	Navýšení časového limitu o 100 %; formální úpravy zkušební dokumentace (zvětšené písmo velikosti 14, 16, 20, 26 b., Braillovo písmo, elektronická verze); možnost zápisu řešení přímo do testového sešitu; obsahové úpravy (včetně nahrazení některých úloh); kompenzační pomůcky; při ústní zkoušce z cizího jazyka žák realizuje pouze úkoly zadané slovně	Uzpůsobení stejná jako u skupiny 2 + asistence
Sluchové postižení (SP)	Navýšení časového limitu o 50 %; kompenzační pomůcky; vyloučen poslech z cizího jazyka	Navýšení časového limitu o 100 %; formální úpravy zkušební dokumentace; možnost zápisu řešení přímo do testového sešitu; obsahové úpravy (včetně nahrazení některých úloh); kompenzační pomůcky; možnost využití služeb tlumočnicka nebo asistenta; vyloučen poslech z cizího jazyka; ústní zkouška z cizího jazyka může být modifikována do písemné podoby	Uzpůsobení stejná jako u skupiny 2 + konání modifikované zkoušky z českého jazyka a cizího jazyka pro neslyšící + tlumočení českého znakového jazyka
Specifické poruchy učení a ostatní (SPUO)	Navýšení časového limitu o 25 %; kompenzační pomůcky	Navýšení časového limitu o 50 %; formální úpravy zkušební dokumentace; případně obsahové úpravy, možnost zápisu řešení přímo do testového sešitu; kompenzační pomůcky	Navýšení časového limitu o 100 %; ostatní uzpůsobení stejná jako u skupiny 2 + asistence (netýká se žáků se SPU)

Sluchové postižení (SP)

Skupina 1 (SP-1) - žáci se sluchovým postižením různé etiologie, kteří **komunikují v mluvené češtině (tj. rozumějí mluvené češtině bez odezírání)**. Žáci nemají obtíže (nebo jen mírné) se čtením a porozuměním běžnému textu (bez úprav) a jejich písemný projev není důsledky postižení ovlivněn, nebo je ovlivněn mírně; žáci pracují se zkušební dokumentací bez úprav (po formální ani obsahové stránce se neliší od zkušební dokumentace pro žáky běžné populace).

Skupina 2 (SP-2; SP-2-A) - žáci se sluchovým postižením nebo žáci se souběžným postižením více vadami různé etiologie, **kteří komunikují v mluvené češtině (k porozumění mluvené češtině musejí odezírat)** s možnou podporou dalších komunikačních systémů odvozených od českého jazyka a uvedených v zákoně č. 155/1998 Sb., o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob, ve znění pozdějších předpisů. Žáci mají vážnější obtíže se čtením a porozuměním běžnému textu (bez úprav) nebo se psaním (po jazykové stránce); pracují s upravenou zkušební dokumentací. Na základě doporučení školského poradenského zařízení mohou ke čtení, porozumění čtenému, psaní nebo k dalším činnostem souvisejícím s maturitní zkouškou využít služby asistenta.

Skupina 3 (SP-3-T; SP-3-T-A) - žáci se sluchovým postižením (**převážně žáci prelingválně neslyšící**) nebo žáci se souběžným postižením více vadami různé etiologie, **kteří za svůj mateřský jazyk považují český znakový jazyk. Žáci primárně komunikují českým znakovým jazykem**, případně komunikují prostřednictvím jiného komunikačního systému, který není odvozen od českého jazyka; pracují s upravenou zkušební dokumentací. Žáci vykonávají modifikovanou zkoušku: český jazyk a cizí jazyk-v úpravě pro neslyšící. Žáci využívají služby tlumočnicka (v případě postižení více vadami navíc služby asistenta).

Legislativní ukotvení maturitní zkoušky

- vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

§ 3

Školská poradenská zařízení:

- a) pedagogicko-psychologická poradna (PPP)
- b) speciálně pedagogické centrum (SPC)

X

školní poradenské pracoviště (ŠPP)

rozdíl?

Legislativní ukotvení maturitní zkoušky

- vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných („inkluzivní“ vyhláška)
- a další...

SP-1 a SP-2

odlišnosti?

formální úpravy zkušební dokumentace (ukázka)

úspěšnost?

SP-3

→ společná část

= 2 povinné zkoušky:

český jazyk v úpravě pro neslyšící (ČJN)

+

anglický jazyk v úpravě pro neslyšící (AJN)

nebo

matematika (v úpravě pro neslyšící)

podíl volby?

Český jazyk v úpravě pro neslyšící (ČJN)

- **komplexní jazyková zkouška** (3 dílčí zkoušky)
→ ověření tří složek jazykových dovedností
- je připravována jako **zkouška z češtiny jako cizího, respektive druhého jazyka**
- vztahuje se k **úrovni B1** dle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky (SEERRJ)
- použité testy a zadání jsou přístupné na maturita.ceremat.cz (včetně videonahrávek překladů do českého znakového jazyka)

Jazykové úrovně podle SERRJ

A1/A2 – Uživatel základů jazyka

B1/B2 – Samostatný uživatel

C1/C2 – Zkušený uživatel

Český jazyk v úpravě pro neslyšící (ČJN)

– struktura zkoušky

ČÁST ZKOUŠKY	VÁHA	DOVEDNOST/ KOMPETENCE	ČASOVÁ DOTACE	POČET ČÁSTÍ	HRANICE ÚSPĚŠNOSTI
DIDAKTICKÝ TEST	33 %	Čtení s porozuměním	120 minut	4	44 %
		Jazyková kompetence		3	
PÍSEMNÁ PRÁCE	33 %	Psaní	180 minut	2	40 %
„ÚSTNÍ“ ZKOUŠKA	33 %	„Ústní“ zkouška vedená formou chatu	30 minut	3	44 %

Písemná práce z ČJN

Obecná specifikace písemné práce:

ČÁST	TYP ZADÁNÍ	ROZSAH	POČET BODŮ
1.	Strukturované	120–150 slov	24
2.	Strukturované	60–70 slov	12

Písemná práce z ČJN – typy textů

1. ČÁST

- ▶ dopis/e-mail
(formální/neformální)
- ▶ vypravování
- ▶ článek
- ▶ charakteristika

2. ČÁST

- ▶ e-mail
(formální/neformální)
- ▶ zpráva
- ▶ oznámení, pozvánka
- ▶ popis

Zadání a ukázky PP

1. ČÁST

max. 24 bodů

Školní časopis vyhlásil soutěž o nejlepší článek na téma

„Můj oblíbený film“.

Téma vás zaujalo a rozhodl/a jste se do časopisu napsat.

Napište **článek** v rozsahu **120–150 slov**, ve kterém:

- **uvedete** základní informace o filmu (např. název, druh filmu, herci);
- **popíšete** děj filmu;
- **charakterizujete** hlavní postavu filmu;
- **sdělíte, proč** je to váš oblíbený film.

Zadání a ukázky PP

2. ČÁST

max. 12 bodů

O prázdninách jste pořídil/a mnoho **zajímavých fotografií**. Chcete je ukázat svým spolužákům a učitelům ve škole, a proto jste se rozhodl/a uspořádat **v budově školy výstavu**.

Napište **pozvánku** v rozsahu **60–70 slov**, ve které **celými větami**:

- **pozvete** spolužáky a učitele na výstavu;
- **uvedete, o jaké** fotografie se jedná;
- **sdělíte, kdy a kde** se bude výstava konat;
- **napišete, proč** by spolužáci a učitelé měli na výstavu přijít.

Zadání a ukázky PP

překlad zadání do ČZJ

ukázky žákovských prací

„Ústní“ zkouška z ČJN vedená formou chatu

Struktura zkoušky:

ČÁST	ÚKOL	OVĚŘOVANÉ DOVEDNOSTI
1.	Reakce na otázky	zodpovědět běžné dotazy z okruhu všeobecných témat
2.	Popis a porovnání obrázků	popsat a porovnat obrázky
3.	Interakce v rámci zadané komunikační situace	udržovat a ukončit jednoduchý rozhovor, zodpovědět dotazy, zjistit informace, udílet pokyny, dosáhnout komunikačního cíle apod.

„Ústní“ zkouška z ČJN vedená formou chatu

Anglický jazyk v úpravě pro neslyšící (AJN)

- vyhláška č. 177/2009 Sb.:

b) cizí (anglický) jazyk v úpravě pro neslyšící – jde o modifikaci zkušebního předmětu Anglický jazyk; zkouška má sníženou úroveň obtížnosti při současném zohlednění výjimek pro žáky se sluchovým postižením (vyloučení poslechu, ústní zkouška je realizována písemnou formou).

co je zde klíčové?

„výjimka na 5 let“

obtíže (začátek v 1. ročníku, ...)

maturita.cermat.cz

Matematika (v úpravě pro neslyšící)

- vyhláška č. 177/2009 Sb.:

3.2.2.1 Obsah zkoušek zůstává srovnatelný s obsahem zkoušek pro intaktní žáky. Výjimku představují úlohy, které jsou z testových zadání pro určité skupiny žáků zcela vyloučeny z důvodu smyslové nedostupnosti (např. úlohy vyžadující řešení v grafické podobě u žáků se zrakovým postižením nebo úlohy založené na sluchovém vnímání či jazykovém citu u žáků zařazených do kategorie a skupiny SP-3); takové úlohy jsou nahrazeny úlohami jinými, přičemž nahrazující úlohy nemění obtížnost a v maximální možné míře zachovávají i obsahovou specifikaci zkoušky.

→ *aktivita*

Legislativní ukotvení JPZ

- zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) (v platném znění)
- vyhláška č. 353/2016 Sb., o přijímacím řízení ke střednímu vzdělávání

Jednotná přijímací zkouška

- k přijímacímu řízení do oborů vzdělávání zakončených maturitní zkouškou
- žáci 5., 7. a 9. ročníků ZŠ
- 2 zkoušky: ČJL a MATEMATIKA
(2 řádné a 2 náhradní termíny)
- připravuje CZVV

kolik testů CZVV připravuje každý rok?

Specifikace požadavků

Jednotná přijímací zkouška

- historie:
 - ověřovací šetření 2015 + 2016
 - „naostro“ od 2017

motivace?

s čím vším to souvisí?

prijimacky.cermat.cz

Jednotná přijímací zkouška – uzpůsobení podmínek

- kategorie SP

„Uchazeči se sluchovým postižením, jejichž prvním jazykem je český znakový jazyk.“

→ český jazyk v úpravě pro neslyšící **9**

historie

počet žáků?

ukázka didaktického testu

→ matematika **9**

jaké úpravy?

Děkuji vám za pozornost!

Případné dotazy rád zodpovím na andrejsek@cermat.cz.